

Fortsatt giltighet av de tidsbegränsade lagarna om hemliga tvångsmedel

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2011/12:22 Fortsatt giltighet av de tidsbegränsade lagarna om hemliga tvångsmedel, två motionsyrkanden som väckts med anledning av propositionen samt två motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2011.

I propositionen föreslår regeringen att lagen (2007:978) om hemlig rumsavlyssning, lagen (2007:979) om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott och lagen (2008:854) om åtgärder för att utreda vissa samhällsfarliga brott ska fortsätta att gälla t.o.m. den 31 december 2013. Lagarna gäller nu till utgången av 2012.

Utskottet föreslår att riksdagen bifaller propositionen och avslår motionsyrkandena.

I betänkandet finns tre reservationer (MP, SD och V).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	5
Utskottets överväganden	6
Fortsatt giltighet av de tidsbegränsade lagarna om hemliga tvångsmedel	6
Propositionen	6
Motionen	8
Utskottets ställningstagande	8
En granskningskommission för utvärdering av integritetskränkande lagstiftning	9
Motionen	9
Utskottets ställningstagande	9
Överskottsinformation	10
Bakgrund	10
Motionerna	10
Utskottets ställningstagande	11
Reservationer	12
1. Avslag på propositionen, punkt 1 (MP, V)	12
2. En granskningskommission för utvärdering av integritetskränkande lagstiftning, punkt 3 (MP, V)	12
3. Överskottsinformation, punkt 4 (SD)	13
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	15
Propositionen	15
Följdmotionen	15
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2011	15
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	16

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Avslag på propositionen

Riksdagen avslår motion

2011/12:Ju1 av Maria Ferm (MP) yrkande 1.

Reservation 1 (MP, V)

2. Lagförslagen

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om fortsatt giltighet av lagen (2007:978) om hemlig rumsavlyssning,

2. lag om fortsatt giltighet av lagen (2007:979) om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott,

3. lag om fortsatt giltighet av lagen (2008:854) om åtgärder för att utreda vissa samhällsfarliga brott.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:22 punkterna 1–3.

3. En granskningskommission för utvärdering av integritetskränkande lagstiftning

Riksdagen avslår motion

2011/12:Ju1 av Maria Ferm (MP) yrkande 2.

Reservation 2 (MP, V)

4. Överskottsinformation

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:Ju261 av Kent Ekeröth (SD) och

2011/12:Ju411 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 31.

Reservation 3 (SD)

Stockholm den 1 december 2011

På justitieutskottets vägnar

Morgan Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Morgan Johansson (S), Johan Linander (C), Ewa Thalén Finné (M), Kerstin Haglö (S), Christer Adelsbo (S), Elin Lundgren (S), Johan Pehrson (FP), Anna Wallén (S), Arhe Hamednaca (S), Patrick Reslow (M), Maria Ferm (MP), Caroline Szyber (KD), Kent Ekeröth (SD), Lena Olsson (V), Carl-Oskar Bohlin (M), Pia Hallström (M) och Anton Abele (M).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Lagen (2007:978) om hemlig rumsavlyssning och lagen (2007:979) om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott trädde i kraft den 1 januari 2008 och gavs då en begränsad giltighetstid till utgången av år 2010 (prop. 2005/06:178 och 2006/07:133, bet. 2007/08:JuU3, rskr. 2007/08:11 samt prop. 2005/06:177 och 2006/07:133, bet. 2007/08:JuU3, rskr. 2007/08:11). Efter en förlängning av giltighetstiden gäller lagarna nu till utgången av år 2012 (prop. 2009/10:119, bet. 2009/10:JuU26, rskr. 2009/10:263). I lagarna regleras de brottsbekämpande myndigheternas möjlighet att använda hemlig rumsavlyssning vid förundersökningar i brottmål respektive vissa hemliga tvångsmedel för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott.

Lagen (2008:854) om åtgärder för att utreda vissa samhällsfarliga brott trädde i kraft den 1 januari 2009 och gäller till utgången av år 2012 (prop. 2007/08:163, bet. 2008/09:JuU3, rskr. 2008/09:6). Lagen ger utökade möjligheter till tvångsmedelanvändning vid förundersökningar om vissa i lagen angivna brott som anses vara särskilt samhällsfarliga.

Med stöd av regeringens bemyndigande den 23 juni 2010 gav chefen för Justitiedepartementet en särskild utredare i uppdrag att utvärdera hur de tre tidsbegränsade lagarna har tillämpats och analysera om regleringen av hemliga tvångsmedel för särskilt allvarlig eller annars samhällsfarlig brottslighet bör förändras i något eller några avseenden (dir. 2010:62). Syftet med uppdraget är att ta slutlig ställning till lagarnas fortsatta giltighet och utformning. Utredningen har antagit namnet Utredningen om vissa hemliga tvångsmedel (Ju 2010:08). Utredningen skulle enligt de ursprungliga direktiven slutredovisa sitt uppdrag senast den 29 december 2011. Genom ett beslut vid regeringssammanträdet den 9 juni 2011 har tiden för uppdraget förlängts, och utredningen ska i stället redovisa sitt uppdrag senast den 30 juni 2012 (dir. 2011:45). Arbetet med ett slutligt ställningstagande till lagarnas giltighet och utformning bedöms inte kunna avslutas innan lagarnas giltighetstid löper ut.

För att inte lagarna ska upphöra att gälla vid utgången av 2012 måste giltighetstiden förlängas. Justitiedepartementet har därför utarbetat en promemoria som behandlar frågan om att lagarnas giltighetstid bör förlängas till dess att det ovannämnda lagstiftningsärendet har avslutats. Promemorians förslag överensstämmer med propositionens förslag. Promemorian har remissbehandlats. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Justitiedepartementet (dnr Ju2011/5009/Å).

Regeringens förslag till riksdagsbeslut återges i *bilaga 1*. Regeringens lagförslag finns i *bilaga 2*.

Med anledning av propositionen har två motionsyrkanden väckts. I betänkandet behandlas också två motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2011. Förslagen i motionerna återges *i bilaga 1*.

Mot bakgrund av att förslagen i propositionen uteslutande avser en förlängning av giltighetstiden av de tre lagarna har regeringen gjort bedömningen att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslår regeringen att lagen (2007:978) om hemlig rumsavlyssning, lagen (2007:979) om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott och lagen (2008:854) om åtgärder för att utreda vissa samhällsfarliga brott ska fortsätta att gälla t.o.m. den 31 december 2013. Lagarna gäller nu till utgången av 2012.

Utskottets överväganden

Fortsatt giltighet av de tidsbegränsade lagarna om hemliga tvångsmedel

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag och avslår ett motionsyrkande om avslag på propositionen.

Jämför reservation 1 (MP, V).

Propositionen

Lagen om hemlig rumsavlyssning och lagen om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott

Lagen (2007:978) om hemlig rumsavlyssning ger de brottsbekämpande myndigheterna möjlighet att med ett tekniskt hjälpmedel i hemlighet genomföra avlyssning eller upptagning av tal i enrum, samtal med andra eller förhandlingar vid ett sammanträde eller en annan sammankomst som allmänheten inte har tillträde till. Hemlig rumsavlyssning får användas vid förundersökningar om bl.a. brott för vilka det inte är föreskrivet lindrigare straff än fyra år och vissa andra brott om det kan antas att brottets straffvärde överstiger fyra år. Hemlig rumsavlyssning får bara användas om någon är skäligen misstänkt för de brott lagen omfattar.

Lagen (2007:979) om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott ger de brottsbekämpande myndigheterna möjlighet att i sin underrättelseverksamhet använda sig av hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning, hemlig kameraövervakning och postkontroll. Avsikten med lagen är att förhindra sådana brott som riktas mot de allra viktigaste samhällsvärdena.

Lagen om hemlig rumsavlyssning och lagen om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott gavs båda, då de trädde i kraft den 1 januari 2008, en begränsad giltighetstid till utgången av år 2010. Det skäl som regeringen angav för den begränsade giltighetstiden var att även om det på goda grunder kunde förväntas att respektive tvångsmedelsreglering skulle komma att vara effektiv i den brottsbekämpande verksamheten, så rörde det sig om nya metoder i Sverige. En utvärdering av lagarnas tillämpning bedömdes kunna utgöra ytterligare underlag inför ett ställningsstagande till om det fanns skäl att permanenta lagarna (prop. 2005/06:178 s. 47, bet. 2007/08:JuU3 s. 13).

En utvärdering av lagen om hemlig rumsavlyssning och lagen om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott överlämnades till regeringen 2009 (SOU 2009:70). Med anledning av denna utvärdering förlängdes lagarnas giltighetstid till utgången av 2012 (prop. 2009/10:119,

bet. 2009/10:JuU26, rskr. 2009/10:263). Det skäl som angavs för förlängningen var att underlaget för utvärderingen var alltför begränsat för att det skulle vara möjligt att dra några säkra slutsatser om huruvida lagarna fått avsedd effekt eller uppfyllt myndigheternas behov och att en fortsatt utvärdering därför var nödvändig.

Lagen om åtgärder för att utreda vissa samhällsfarliga brott

Lagen (2008:854) om åtgärder för att utreda vissa samhällsfarliga brott gäller vid förundersökningar om vissa brott som har ansetts vara särskilt allvarliga för landets säkerhet. Lagens tillämpningsområde omfattar bl.a. vissa allmänfarliga brott som sabotage och grovt sabotage samt mordbrand, grov mordbrand, allmänfarlig ödeläggelse, kapning och sjö- eller luftfartssabotage eller flygplatsabotage om brottet innefattar sabotage. Lagen innehåller tilläggs- och undantagsbestämmelser till tvångsmedelsregleringen i rättegångsbalken och ger utvidgade möjligheter att använda beslag, postkontroll, hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning och hemlig kameraövervakning.

Även lagen om åtgärder för att utreda vissa samhällsfarliga brott gavs då den trädde i kraft den 1 januari 2009 en begränsad giltighet till och med utgången av 2012. Som skäl för att tidsbegränsa lagen angav regeringen, med anledning av synpunkter från Lagrådet, att en samlad översyn av de regler om tvångsmedelsanvändning som nu finns spridda i olika lagar skulle ha ett stort värde och att regeringen avsåg att återkomma till frågan om en sådan översyn efter det att den då pågående utvärderingen av lagen om hemlig rumsavlyssning och lagen om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott hade avslutats. I avvaktan på denna översyn ansågs det vara ändamålsenligt att tidsbegränsa den föreslagna lagen (prop. 2007/08:163 s. 69, bet. 2008/09:JuU3, rskr. 2008/09:6).

Utredningen om vissa hemliga tvångsmedel (Ju 2010:08)

Den 23 juni 2010 tillsatte regeringen en särskild utredare med uppdrag att utvärdera hur de tre tidsbegränsade lagarna har tillämpats och analysera om regleringen av hemliga tvångsmedel för särskilt allvarlig eller annars samhällsfarlig brottslighet bör förändras i något eller några avseenden (dir. 2010:62). Syftet med uppdraget är att ta slutlig ställning till lagarnas fortsatta giltighet och utformning. Utredningen skulle enligt de ursprungliga direktiven slutredovisa sitt uppdrag senast den 29 december 2011. Genom ett beslut den 9 juni 2011 har tiden för uppdraget förlängts, och uppdraget ska i stället redovisas senast den 30 juni 2012 (dir. 2011:45). Skälet till den förlängda utredningstiden är att det rör sig om ett omfattande uppdrag med högt ställda krav på kartläggning av lagarnas tillämpning och på analys av bl.a. behov, nytta och integritetsintrång. Regeringen är angelägen om att ta fram ett gediget och genomarbetat underlag inför ett ställningstagande till hur en framtida reglering av hemliga tvångsmedel för särskilt allvarlig eller annars samhällsfarlig brottslighet bör utformas.

Regeringen anför att det mot bakgrund av att utredningen kommer att redovisa sitt uppdrag först den 30 juni 2012 inte är möjligt att ta slutlig ställning till lagarnas giltighet och utformning innan lagarna upphör att gälla den 31 december 2012. En proposition som behandlar förslagen i det betänkande som utredningen kommer att överlämna till regeringen kan tidigast lämnas till riksdagen under våren 2013. I avvaktan på att lagstiftningsärendet kan slutföras bör lagarnas giltighetstid förlängas t.o.m. den 31 december 2013.

Motionen

I motion Ju1 (MP) yrkande 1 begärs det att propositionen ska avslås. Motionären anför i huvudsak följande. Lagarna om hemliga tvångsmedel brister då dessa inte i tillräcklig utsträckning är baserade på rättssäkerhetsprinciperna proportionalitet, behov och bevis om effektivitet vid användning. Regeringen har inte i propositionen tillfört någon utredning som visar att det finns ett behov av att förlänga lagarna. Det enda skäl som anges är att den tillsatta utredningens resultat ska avvaktas, vilket inte är tillräckligt.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare tillstyrkt en förlängning av lagen om hemlig rumsavlyssning och lagen om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott t.o.m. den 31 december 2012 (bet. 2009/10:JuU26). Skälet för denna förlängning var att den utvärdering som gjorts av de nämnda två lagarna i betänkandet Utvärdering av buggning och preventiva tvångsmedel (SOU 2009:70) visade att underlaget för utvärderingen var alltför begränsat för att det skulle vara möjligt att dra några säkra slutsatser om huruvida lagarna fått avsedd effekt eller uppfyllt myndigheternas behov och att en fortsatt utvärdering därför var nödvändig. Regeringen har därefter tillsatt utredningen om vissa hemliga tvångsmedel (Ju 2010:08), som har i uppdrag att utvärdera hur de tre tidsbegränsade lagarna har tillämpats och analysera om regleringen av hemliga tvångsmedel för särskilt allvarlig eller annars samhällsfarlig brottslighet bör förändras i något eller några avseenden (dir. 2010:62). Utredningen skulle enligt de ursprungliga direktiven slutredovisa sitt uppdrag senast den 29 december 2011. Tiden för uppdraget har förlängts, och utredningen ska i stället redovisa sitt uppdrag senast den 30 juni 2012 (dir. 2011:45).

Utskottet anser, i likhet med regeringen, att genom att de tre tidsbegränsade lagarna om hemlig tvångsmedelsanvändning analyseras i ett sammanhang skapas förutsättningar för att få en samlad bild av vilket behov myndigheterna har av att använda sig av hemliga tvångsmedel och vilken effekt dessa har på såväl brottsligheten som skyddet för den personliga integriteten. Det är angeläget att underlaget för hur den framtida utformningen av regleringen av hemliga tvångsmedel för särskilt allvarlig eller annars samhällsfarlig brottslighet bör utformas är gediget och väl genomar-

betat bl.a. vad avser kartläggningen av lagarnas tillämpning och analys av behov, nytta och integritetsinfrång. Mot bakgrund av att utredningen kommer att redovisa sitt uppdrag först den 30 juni 2012 anser utskottet att regeringen har skäl för sin bedömning att det inte är möjligt att ta slutlig ställning till lagarnas giltighet och utformning innan lagarna upphör att gälla.

Utskottet tillstyrker de föreslagna förlängningarna av giltighetstiden för de aktuella lagarna och föreslår därmed att riksdagen bifaller propositionen och avslår motionsyrkandet.

En granskningskommission för utvärdering av integritetskränkande lagstiftning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om tillsättande av en granskningskommission med uppdrag att se över alla integritetskränkande lagar.

Jämför reservation 2 (MP, V).

Motionen

I motion Ju1 (MP) yrkande 2 begärs det att en oberoende granskningskommission ska tillsättas med uppdrag att se över alla integritetskränkande lagar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ställde sig i betänkande 2009/10:JuU26 sig bakom regeringens bedömning att en utredning borde ges i uppdrag att närmare överväga utformningen av regleringen om preventiv tvångsmedelsanvändning i förhållande till avsikten med lagstiftningen och myndigheternas behov. Regeringen har därefter, som nämnts ovan, tillsatt en särskild utredning med uppdrag att ta slutlig ställning till lagarnas fortsatta giltighet och därmed till hur en framtida reglering av hemliga tvångsmedel för särskilt allvarlig eller annars samhällsfarlig brottslighet bör utformas. I uppdraget ingår bl.a. att kartlägga tillämpningen av de tre lagarna, analysera vilken nytta tvångsmedelsanvändningen enligt lagarna har haft och göra en samlad analys av vilken inverkan lagarna har haft på den personliga integriteten (dir. 2010:62). I samband med den tidigare förlängningen av giltighetstiden för lagen om hemlig rumsavlyssning och lagen om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott avstyrkte utskottet ett motionsyrkande om tillsättande av en granskningskommission (bet. 2009/10:JuU26 s. 10). Utskottet vidhåller sin tidigare inställning att det inte finns skäl att tillsätta en sådan granskningskommission som föreslås i motionen.

Utskottet föreslår att motionsyrkandet avslås.

Överskottsinformation

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår två motionsyrkanden om att reglerna för när överskottsinformation vid hemlig rumsavlyssning får användas blir desamma som för hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning eller hemlig kameraövervakning.

Jämför reservation 3 (SD).

Bakgrund

Av 12 § lagen (2007:978) om hemlig rumsavlyssning framgår att om det vid hemlig rumsavlyssning har kommit fram uppgifter om ett annat brott än det som legat till grund för beslutet om hemlig rumsavlyssning, får uppgifterna användas för att utreda brottet endast om det är fråga om ett sådant brott för vilket rumsavlyssning kunnat beviljas. Detta innebär att det ska vara fråga om ett brott som har ett minimistraff om fängelse i minst fyra år, eller om det med hänsyn till omständigheterna kan antas att brottets straffvärde överstiger fängelse i fyra år och det är fråga om ett brott som uttryckligen anges i lagen. Om det har kommit fram uppgifter om ett förestående brott, får uppgifterna användas för att förhindra brottet.

Av 27 kap. 23 a § rättegångsbalken framgår att om det vid hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning eller hemlig kameraövervakning har kommit fram uppgifter om ett annat brott än det som har legat till grund för beslutet om avlyssning eller övervakning, får uppgifterna användas för att utreda brottet. Förundersökning eller motsvarande utredning om brottet får dock inledas på grund av dessa uppgifter endast om det är föreskrivet fängelse i ett år eller däröver för brottet och det kan antas att brottet inte föranleder endast böter, eller det finns särskilda skäl. Om det har kommit fram uppgifter om förestående brott, får uppgifterna användas för att förhindra brott.

Motionerna

I motion 2011/12:Ju261 (SD) och motion 2011/12:Ju411 yrkande 31 (SD) begärs det att straffvärdet för när överskottsinformation vid hemlig rumsavlyssning får användas blir detsamma som för hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning eller hemlig kameraövervakning. Motionärerna anför att gränsen för när överskottsinformation får användas skiljer sig åt beroende på vilket tvångsmedel som använts. Reglerna för användning av överskottsinformation som framkommit genom hemlig rumsavlyssning är striktare jämfört med de regler som gäller för hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning eller hemlig kameraövervakning. Gränsen för när överskottsinformation som framkommit vid hemlig rumsavlyssning får användas bör sänkas till densamma som gäller för hemlig teleavlyssning,

hemlig teleövervakning eller hemlig kameraövervakning. En sådan sänkning bör göras för att ge rättsväsendet större möjligheter att bekämpa brottslighet.

Utskottets ställningstagande

Som framgår ovan tillsatte regeringen den 23 juni 2010 en utredning som antagit namnet Utredningen om vissa hemliga tvångsmedel (Ju 2010:08). I utredningens uppdrag ingår att analysera vilka effekter den reglering om överskottsinformation som finns i lagen om hemlig rumsavlyssning, lagen om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott och lagen om åtgärder för att utreda vissa samhällsfarliga brott har haft för den brottsbekämpande verksamheten (dir. 2010:62). Utskottet anser att resultatet av denna utredning bör inväntas och är inte berett att ställa sig bakom ett sådant initiativ som efterfrågas i motionerna. Utskottet avstyrker motionsyrkandena.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Avslag på propositionen, punkt 1 (MP, V) av Maria Ferm (MP) och Lena Olsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:Ju1 av Maria Ferm (MP) yrkande 1.

Ställningstagande

Vid införandet av samtliga tre aktuella lagar kritiserades lagförslagen både av tunga remissinstanser och av Lagrådet bl.a. för att det saknades en utredning om behoven av lagstiftningen och att det fanns en brist på åtgärder för att skydda den personliga integriteten hos dem som utsatts för tvångsmedlen. Vårt motstånd mot lagarna är grundat på uppfattningen att statens tvångsmedel mot den enskilda individen ska vara baserade på rättssäkerhetsprinciperna proportionalitet, behov och inte minst bevis om effektivitet vid användning. Dessa invändningar har fortsatt giltighet även nu, även om vissa kompensatoriska åtgärder införts, såsom inrättandet av Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden.

Regeringen har inte i den nu aktuella propositionen tillfört någon utredning som visar på behovet av en förlängning mer än att den tillsatta utredningens resultat ska avvaktas. Detta är inte tillräckligt. Med anledning av detta anser vi att riksdagen bör avslå regeringens förslag om fortsatt giltighet av de tre aktuella lagarna.

2. En granskningskommission för utvärdering av integritetskränkande lagstiftning, punkt 3 (MP, V) av Maria Ferm (MP) och Lena Olsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:Ju1 av Maria Ferm (MP) yrkande 2.

Ställningstagande

Vi anser att det är beklagligt för rättssäkerheten och demokratin att samtliga lagar med integritetskränkande bäring inte har fått genomgå en helhetsmässig utvärdering i en statlig utredning. Det handlar således inte bara om de tre nu aktuella lagarna utan exempelvis även om lagen (2003:148) om straff för terroristbrott, lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism och ett stort antal andra lagar om behandling av personuppgifter i syfte att utlämna dem till andra länder.

Den senaste större genomgången, Utvärdering av buggning och preventiva tvångsmedel (SOU 2009:70), fokuserade enbart på frågan om buggning och preventiva tvångsmedel och avsåg således inte övriga lagförslag som rör rätten till privatliv och den personliga integriteten. Inte heller den nu pågående Utredningen om vissa hemliga tvångsmedel (Ju 2010:08) tar ett helhetsperspektiv. Utan denna helhetssyn blir det svårt, för att inte säga omöjligt, att göra en samlad bedömning av lagstiftningen och därefter leverera en helhetslösning. Det behövs en oberoende utvärderingskommission för alla integritetskränkande lagar. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

3. Överskottsinformation, punkt 4 (SD)

av Kent Ekeröth (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2011/12:Ju261 av Kent Ekeröth (SD) och 2011/12:Ju411 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 31.

Ställningstagande

Gränsen för när överskottsinformation får användas skiljer sig åt beroende på vilket tvångsmedel som använts. Om man vid en hemlig rumsavlyssning utreder ett brott för vilket åtgärden är befogad och det framkommer bevis för våldtäkt mot barn (för vilket två till sex års fängelse stadgas), människohandel (för vilket två till tio års fängelse stadgas) eller rån (för vilket ett till sex års fängelse stadgas), där brottets straffvärde inte antas överstiga fyra år, får man inte använda sig av de bevisen för lagföring. Det får man däremot när hemlig teleavlyssning används, vilket regleras i 27 kap. 23 a § rättegångsbalken. Skillnaden är att det för hemlig rumsavlyssning krävs ett straffvärde om minst fyra år för att överskottsinformation ska få användas medan det för hemlig teleavlyssning, hemlig

teleövervakning eller hemlig kameraövervakning endast krävs att det är föreskrivet fängelse i ett år eller däröver för brottet och det kan antas att brottet inte leder till endast böter. Motiveringen är att hemlig rumsavlyssning är mer integritetskränkande än vad hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning eller hemlig kameraövervakning är.

Det är enligt min uppfattning inte rimligt att de brottsbekämpande myndigheterna, som redan fått del av bevismaterial om grov brottslighet, är förbjudna att utreda de lagöverträdelser som bevisligen har skett. Ett flertal åklagare vittnar om frustration då de redan har tillräckliga bevis för en fällande dom men enligt lagen är förbjudna att gå vidare och utreda det. Flera remissinstanser motsatte sig denna reglering (prop. 2005/06:178).

Detta är återigen ett exempel där utgångspunkten är gärningsmannens perspektiv framför brottsoffrets. Det nuvarande systemet är otillräckligt och bör följaktligen ändras. Reglerna för överskottsinformation vid hemlig rumsavlyssning bör bli desamma som för hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning eller hemlig kameraövervakning där det endast krävs att det är föreskrivet fängelse i ett år eller mer för att överskottsinformationen ska få användas. Regeringen bör snarast återkomma till riksdagen med förslag till en sådan reglering.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2011/12:22 Fortsatt giltighet av de tidsbegränsade lagarna om hemliga tvångsmedel:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen (2007:978) om hemlig rumsavlyssning,
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen (2007:979) om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott,
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen (2008:854) om åtgärder för att utreda vissa samhällsfarliga brott.

Följdmotionen

2011/12:Ju1 av Maria Ferm (MP):

1. Riksdagen avslår proposition 2011/12:22 Fortsatt giltighet av de tidsbegränsade lagarna om hemliga tvångsmedel.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en ny oberoende granskningskommission med uppdrag att göra en helhetsanalys och utvärdering av Sveriges lagar med integritetskränkande bäring.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2011

2011/12:Ju261 av Kent Ekeröth (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att straffvärdet för när överskottsinformation vid hemlig rumsavlyssning får användas blir detsamma som för hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning eller hemlig kameraövervakning.

2011/12:Ju411 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD):

31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att straffvärdet för när överskottsinformation vid hemlig rumsavlyssning får användas blir detsamma som för hemlig teleavlyssning, teleövervakning eller kameraövervakning.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen (2007:978) om hemlig rumsavlyssning

Härigenom föreskrivs att lagen (2007:978) om hemlig rumsavlyssning som gäller till utgången av år 2012¹, ska fortsätta att gälla till och med den 31 december 2013.

¹ Lagens giltighetstid senast förlängd 2010:406.

2 Förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen
(2007:979) om åtgärder för att förhindra vissa särskilt
allvarliga brott

Härigenom föreskrivs att lagen (2007:979) om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott som gäller till utgången av år 2012¹, ska fortsätta att gälla till och med den 31 december 2013.

¹ Lagens giltighetstid senast förlängd 2010:405.

3 Förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen
(2008:854) om åtgärder för att utreda vissa
samhällsfarliga brott

Härigenom föreskrivs att lagen (2008:854) om åtgärder för att utreda vissa samhällsfarliga brott som gäller till utgången av år 2012, ska fortsätta gälla till och med den 31 december 2013.